

တွဲခင်း ၄

ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလုံးဗိုတ်,တေရ, ဧလ;
ဂါခင်ကုပ်,ကုင်းလွင်းငမ်းယီခင် မိုင်းမာခင်း

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

The Asia Foundation

နူးထိုင်းပူးတွဲခံ့ လံးဂူမ်းဂခင်တီမ်းလမ်းဂခင်သွခင်ကခင်ခံ့ဝံ။

ကေးသျူးနွှင်,တေးသျိုခင်းငလး
ခူးမေ့လွင် Paul A. R. Hobson

Matthew Arnold

Nicola Williams

Lea Lybecker

Kyaw Myo Oo

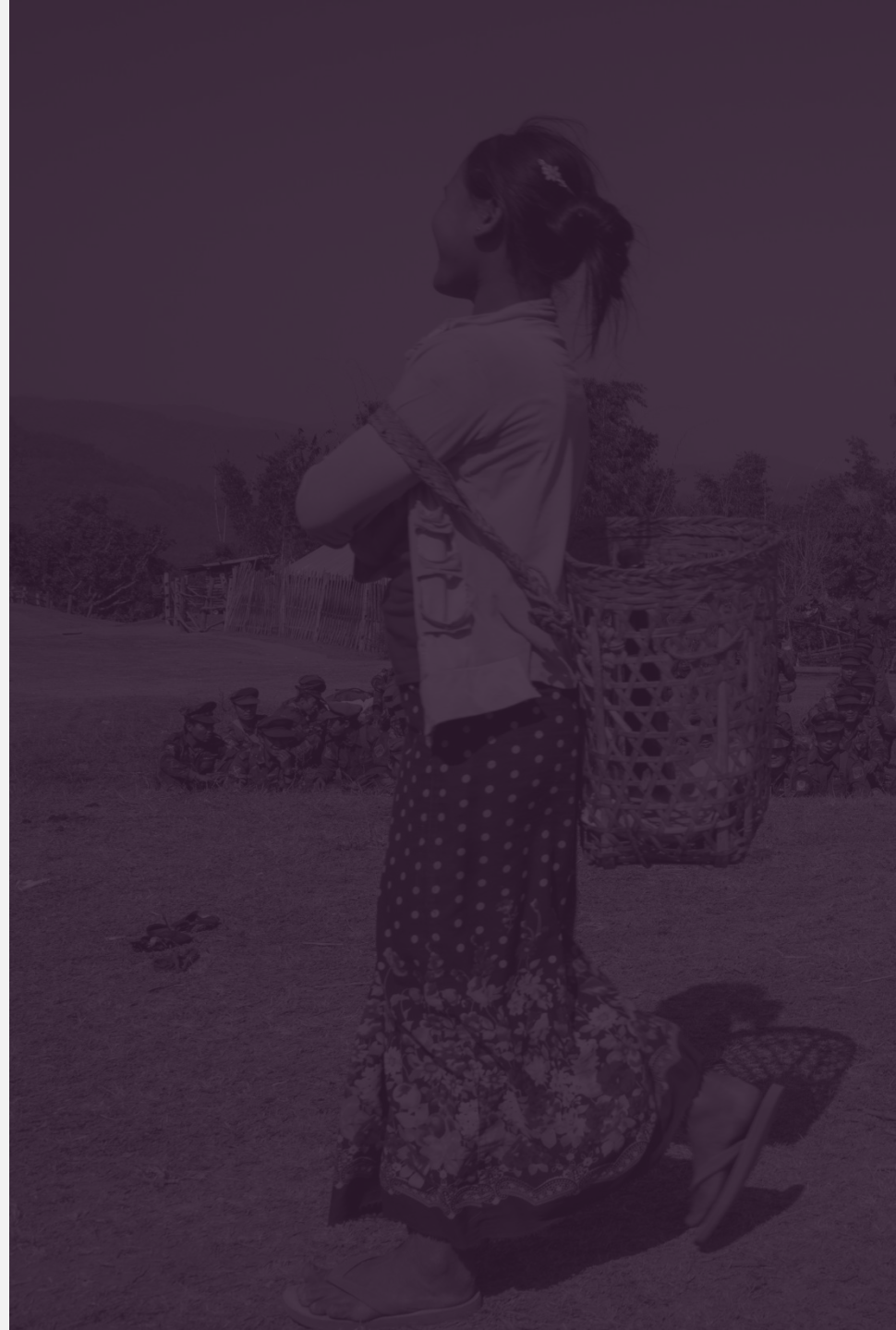
လမ်းဂခင်သွခင်ကခင်ခံ့ ပီခင်ကေး,ဂျီခင်,သီ, ဗဟံ,ဂခင်မုခင်းလိင်း
ဂူးမိုင်းမိုင်းငလး, ဂူခင်းမိုင်း မိုင်းကမေးရီ,ဂခင်,ခင် ဂမ်းငွလှ်း
ဝံ။ လွင်းတင်းခင်းလမ်းဂခင်သွခင်တင်းမူတ်းခံ့ ပီခင်ပွင်းဂွမ်း
ကေးသျူးနွှင်,တေးသျိုခင်း။ ဂူလှ်းဂူး ကမ်းလံးတင်တူင် တင်း
ဂူခင်ကေး,ဂျီခင်,သီ, ဗဟံ,ဂခင်မုခင်းလိင်းဂူးမိုင်းမိုင်း မိုင်းကမေး
ရီ,ဂခင်, ငလး, လွင်ပွင်းထိုင်း မိုင်းကမေးရီ,ဂခင်။

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

လွင်းတင်း ကခပ်ခပ်ပုးခွဲးတွခင်းခပ်.

- 1 ခွဲးခပ်.ကခပ်ခင်းယိခပ်ယမ်းလိပ်ခပ်.
လံးသိတ်းထိင်ခပ်
မိဝ်းသိခင်းကခပ်မာ်းမုခင်းခလး ကခပ်
ကတ်းကခပ်ခိုခင်းထိုင်.ဂိုဝ်းခွဲး။
- 2 ဗခိခပ်ကခပ်ခပ်းပွတ်းခလး ခပ်းယမ်း
တုးသုတ်.ထူးလွင်းဗခိပ်,ပိင်း ခလး
ပိုင်ကတ်းကခပ် ခိုခင်းလံးမု, တမ်းခွဲးခလး
တမ်းခွဲး ခပ်.ကခပ်ခင်းယိခပ်ခပ်. မီးထိုင်.ဂိုဝ်း။
ကခင်းမီးမု,ပိုင် ထိုင်.ဂိုဝ်းလံးလံး။
- 3 ခခပ်,ဂိုဝ် ပေးတေကွပ်,ဗခိပ်ဂျမ်း
ဗခိခပ်ခေးလးထိုင်ခင်းယိခပ် မိုင်းဂုမ်းတမ်းခခပ်.
ဂိုဝ်,လိ ကပ် ပိုင်ပိုခပ်.ခင်းမိဝ်းထိုင်.ဂိုဝ်
ကုပ်,ကွပ်းပုး။

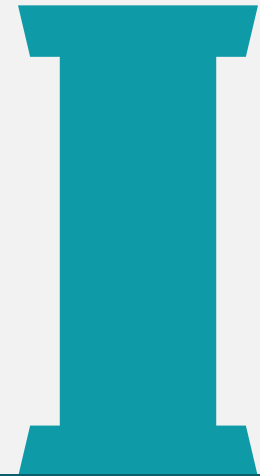
ပိုင်ဂာခင်ငိုခင်း လုံးဗှိတ်,တေရ, ငလး; ခဂ်.ဂာခင်ငမ်းယီခင်

- ခင်းပင်ကုပ်,ကုင်းဂာခင်မိုင်းခိုင် ဂာခင်မာ်းမုခင်း ငလး; ပိုင်ဂာခင်ငိုခင်းလုံးဗှိတ်,တေရ,ခေ. ဂပ်းဂံ,လွမ်း ဂှ်ခေ;ဂှ်ခေ ဂာခင်လုမ်းဂှ်ခေ,လး; ကုပ်,ကုင်းဝံ.ခေခေ.ယူ,။
- ပိုင်ဂာခင်ငိုခင်းလုံးဗှိတ်,တေရ,ခေ. ပိုင်ခေတွခင်းလမ်း,လွင်းဝံ. ခင်းဂာခင်ကုပ်, ကုင်းခိုင် ယူင်းပိုင်ဗှိတ်,တေရ,လတ်းလင်,၊ ဂာခင်ဂေ,သင်;တိုင်,ပိုင်းဗှိတ်.ဂှ်ခေ;၊ ဂာခင်ဂှ်ခေ;မုခင်းကွဂ်, ပိုင်တဂ်;ဂာခင်လတ်,ငလးခွခေ, ငလး; ငိုခင်းခင်း;ခင်းငင်းတိုခင်း လိုင်းခေ.။
- လုမ်းခေခင်းသင်;ဂာခင်မာ်းမုခင်းဂှ်ခေ;ခေ. လုံးတိုင်းပင်းလွင်ခိုင် ဂာခင်လတ်းဂာခင် ငိုခင်းဂှ်ခင်းမိုင်း ငလး; လင်းခေခင်းဂာခင်မာ်းမုခင်း။

ဆေးဂၢၢ်ခၢ်လွင်းလူလှ်; ဂၢၢ်ခၢ်မၢၢ်;မုခင်း ကခၢ်လမ်,လွင်း; တၢ, ခၢ်.ဂၢၢ်ခၢ်ဂမ်းယီခၢ်

ဂၢၢ်;ဂီခၢ် တၢ,ပိုင်ဂၢၢ်ခၢ်ငိုခင်း လံး:ဟိုတ်,တၢရ,

ဂၢၢ်ခၢ်ကုပ်,ကုပ်: ခင်းခၢ်.ဂၢၢ်ခၢ်ငမ်းယီခၢ်
 ခိုင်ဂၢၢ်ခၢ်လီၢ်,ငမ်းငိုခင်းခွခၢ်,ခခၢ်. ဂံ.
 လ; တိုင်းသို,ဂိုင်းပၢ်းလှ်ခိုင် ခွင်းခွင်
 ငင်းတိုခင်းယဝ်.။ မခင်းလှ်,ဂၢၢ်ခၢ်ခင်းလှ်
 ဂၢၢ်ခၢ်ခိုင် ဂၢၢ်ခၢ်ဂီၢ်:ခွခၢ်, ဂိုင်းမီး လွင်း
 ဂွခင်း ဂိုင်း; ခိုင်-(ခွင်းပိုင်,၊ ခွခၢ်,ခွင်း
 ဂုခၢ်, ငလ; ခွခၢ်,ငခင်းခင်း;၊ ခွခၢ်,ဂၢး
 လှ်; ငတ,ဂၢ,လှ်ခင်းခင်း....) ငလ; ဂၢၢ်ခၢ်
 ခပ်.ဂီခင်းခိုင် ဂၢၢ်ခၢ်လီၢ်,ငမ်းငိုခင်း
 ခွခၢ်, လှ်ခင်းခင်းယူ,။

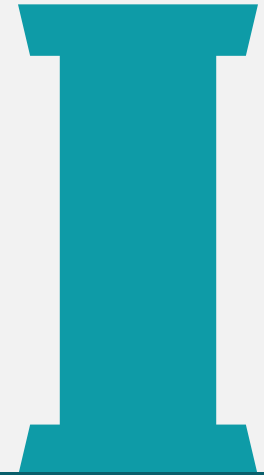
ပိုင်ဂၢၢ်ခၢ်လီၢ်,ငမ်း ငိုခင်းခင်း;

ခွင်းခွင်ငင်းတိုခင်း
 ခင်းပိုင်ဂၢၢ်ခၢ်လီၢ်,ငမ်း ငိုခင်းခင်း;
 ခွင်းခွင်ငင်း; ငဂ; မိုင်းဂုမ်းတုမ်းငလ;
 တိုင်း/လေးမိုင်းခခၢ်. ခင်း;
 ပုးဂၢၢ်ခၢ်မၢၢ်;မုခင်းခင်းယၢင်း.ခပ်.ဂၢၢ်ခၢ်မုခင်းလီၢ်:
 ငလ; ဂၢၢ်ခၢ်ဂုခင်း. ဂၢၢ်ခၢ်သၢင်းပံးပလှ်,လှ်,ငလ;
 ပံးယူ,လီ ကခၢ်,ဂီခၢ်,ခိုင်. ဂၢၢ်ခၢ်ဟိုမ်း.တိုမ်း တိုခင်း
 လၢင်းတၢ, ဂှ်းဂၢ,သၢင်းပိုင်.ထၢခင်းလှ်ခင်း. ယဝ်.။

မိုင်းဟိုင်းလတ်းလီၢ်,သှ်,ခိုခင်း ငိုခင်းခင်းခွင်းခွင်
 ငင်းတိုခင်းခခၢ်. လီသှ်,လှ်ပုး ဂၢၢ်ခၢ်တုမ်း.တိုဝ်.
 သှ်,ဝိတ်.လှ်. ငလ; တှ်,ဂုခင်း ဂွပ်;ဂၢၢ်ခၢ်ခွတ်း
 ဂှ်းခွင်းခွင်ငင်းတိုခင်း.။

ခရီးဂါဆင်လွင်းလူလှ်း ဂါဆင်မာ်းမုခင်း
ကဆင်လမ်,လွင်း တၢ, ခပ်.ဂါဆင်ဂမ်းယီဆင်
ရှာ်းဂိုဆင် တၢ,ပိုင်ဂါဆင်ငိုဆင်း လံးဟိုတ်,တခရ,

ဂါဆင်ခပ်.ဂိုင်းပိုင်လီဂ်,ခေခွဆင်,

ဂါဆင်သၢင်းလွှာ်းဟိုင်,ပိုင်း :

လွင်းတုမ်းလူ မိုင်းဂုမ်းတုမ်း ငလး လူင်ပွင်း လိုင်း
မိုင်းဂုမ်းတုမ်း ဆေ. မာ်းမခင်းတၢ,တေဂိုတ်း
ပိုင်ပိုဆင်.ငဝ်းဂါဆင်လီဂ်,ခေငိုဆင်းလူး လူင်ပွင်း
လိုင်းလေး မိုင်းငလးတိုင်း ရှးမီးငိုဆင်းဂုမ်းထူဆင်း
တၢ,ဂမ်.ထီမ်ဆင်း ဂါဆင်ထွင်းလေးရှာ်းမိုင်း ရှး
ဂိုင်း,ငမ်,တင်း ငိုဆင်းခွဆင်,ကဆင်ဂ်းလး။

ဆေးဂၢၢ်ခၢ်လွင်းလူလှ်း ဂၢၢ်ခၢ်မၢၢ်းမုၢ်ခၢ်း ကခၢ်လမ်,လွင်း တၢ, **ခၢ်.ဂၢၢ်ခၢ်ဂၢ်းယၢ်ခၢ်** ဂၢၢ်းဂီၢ်ခၢ် တၢ,ပိုင်ဂၢၢ်ခၢ်ငိုခၢ်း လံးဟီၣ်တၢ်,တၢ်ရ,

ခွခၢ်,ဂၢၢ်ခၢ်

လူင်ပွင်းထိုင်ဂၢၢ် လီၤဂၢ်,ဗၤခွခၢ်, ကခၢ်လံးမၢ်း တီၢ်
 (ခွခၢ်,ငိုခၢ်းခၢ်း၊ ခွခၢ်,ဂၢၢ်ခၢ်လွင်းတိုခၢ်း၊ ခွခၢ်,ဂၢ်.
 ခၢ်၊ ခွခၢ်,ပိုင်,ခွခၢ်) ပခၢ်လူး လူင်ပွင်းထိုင်
 တိုင်း ဗလး၊ လေးမိုင်းယၢ်။ ဂၢၢ်ခၢ်ပခၢ်ငိုခၢ်း
 လူးတိုင်း ဗလး၊ လေးမိုင်းခၢ်. တၢလံးမီး
 လွင်းခၢ်.တီၢ်ခၢ်,ဗၢ်ခၢ်, ပိုင်းပိုင်းယၢ်။

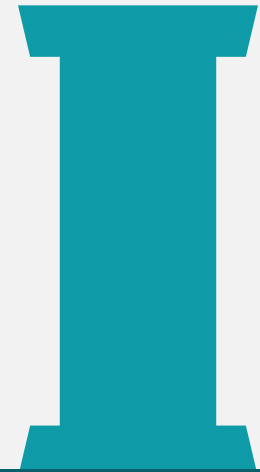
ဂၢၢ်ခၢ်သၢ်းလွင်းခွခၢ်းဂိုင်း

ခၢ်,ဂိုၢ် တၢ်မီးလွင်းခွခၢ်းယၢ်, ခၢ်.ဂၢၢ်ခၢ်ဗၢ်ခၢ်,ပိုင်း
 ဗလး၊ ထိုင်တီၢ် တၢ,တိုင်း လေးမိုင်းခၢ်ခၢ်. လူင်
 ပွင်းထိုင်ဂၢၢ် တၢလးဂီၢ်တီးဂီၢ်မီးလွင်း ဗၢ်ခၢ်,ပိုင်း
 ခၢ်.ဂၢၢ်ခၢ်ဂီၢ်ခၢ်, တိုင်းဗလး၊ လေးမိုင်းယၢ်။

ဆေးကုသမှုလွှဲပြောင်းမှုများ၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု

ရှေးဦးစွာ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု

- နေပြည်တော်၊ လွှဲပြောင်းမှုများ၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု
- တစ်ချို့ကုသမှုများ နေပြည်တော်၊ လွှဲပြောင်းမှုများ၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု
- တစ်ချို့ကုသမှုများ နေပြည်တော်၊ လွှဲပြောင်းမှုများ၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု၊ ကုသမှုခံယူမှု

ငြိမ်းချမ်းရေး

ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး

* ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး

ကွင်းတီးကဆင်မီးဂူခင်းပံးလေးခင်းမိုင်း

2006, 2016

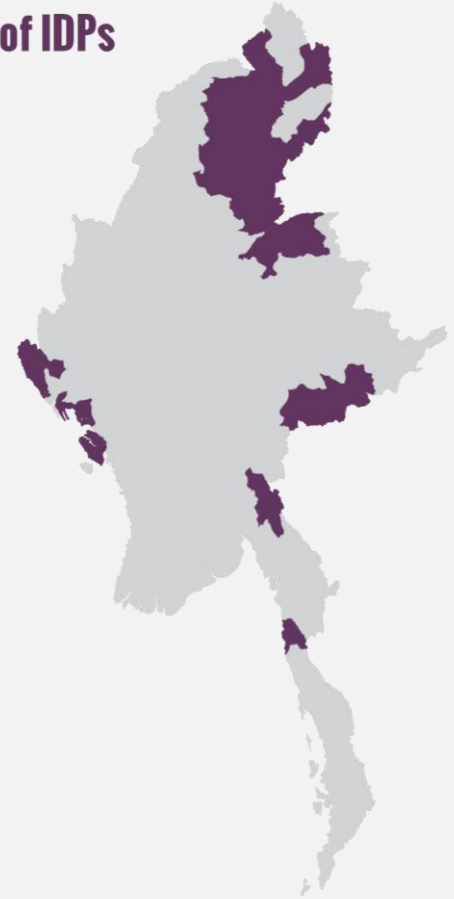
ရှာင်းသွင်ကဆင်ခေံ. ပီခင်
ဗိုခင်းမင်းမံ လုမ်းဂိုတ်းဂါခင်
လွလုးထီမ်လောင်းဂူခင်း ခပ်
ဂိုတ်းဝံ. ခင်းခါးယမ်း
ကဆင်ကမ်, မိုခင်ဂဆင်ခေံ.
သေ သမ်.လီ.ပိုင်းခေလွင်း;
ထင်မီးဂူခင်းပံး လေးသိုင်း။

ခေးမုခင်းကဆင်ပိုင်းခေ
ဂူခင်းပံး လေးခေ. လောင်း
ကပ်လွံ.တု, ဗိုမ်.တိုမ်း
လွလုးထီမ် ဂူခင်းမိုင်းလိုင်း
လုးတမ်း,သိုင်း ဂိုင်းဂိုင်း။

**Presence of IDPs
2006**

**Presence of IDPs
2016**

ဧကန်လွင်းလူလုံး၊ ဧကန်မာ်းမုခ်း ကန်လမ်၊လွင်း၊ တၢ၊ ဧကန်ဂမ်းယိခ်

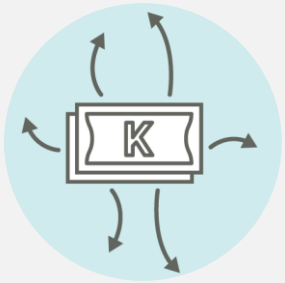

လွင်းလူင်လိင်းဂုခ်လိင်း၊ ဧခ်းဂခ်ဂုခ်းလး၊ ဧခ်းဂခ်သုးဂခ်လၢပံး

- ဧခ်းမုခ်းသိခ်းသၢမံ၊ ဂုခ်းကခ်းလွ်း၊ ကခ်ပုခ်းပခ်လူးဂုခ်းမုခ်းသေ၊ လၢင်းဂုလံး၊ ငံးခခ်းမိးလွင်းမးခခ်းဂုခ်း။ ဧခ်း၊ ဂုတ်းဂုး၊ လွင်းလူင်လိင်းဂုခ်လိင်းကေ၊ သေ၊ ကမ်၊လူးလွင်းလွ်းလံ၊ လူင်ပွင်းလိင်းခပ်။
- မၢင်းပွတ်းမၢင်းလွ်းမး၊ တၢ၊တေ့၊လူးလွင်းဝး၊ ဂုတ်းဂုတ်းလိတ်၊ခေဂုခ်း၊ ပခ်လူး၊ တိုင်း/လး၊ လေးမုခ်းလိင်းလိင်း၊ ဂုး၊ ဂုတ်း၊ ဧခ်း၊ ယင်းမိးလွင်းယၢပ်၊ယူ။ လွင်းခေ၊ ဧတေ့၊ ဧခ်းယု၊မး၊ ဧခ်းမးလွင်းလွင်း၊ လွင်းပုခ်းလၢပ်၊လူင်ပွင်း၊ လိင်း၊ ကခ်လိမ်း၊တိုင်းပခ်ဂုခ်းလွ်းလံ၊တၢ၊ဂုခ်းမုခ်းခေခ်းယူ။
- ဂခ်လူင်လိင်းဂုခ်လိင်း၊ ဧခ်းဂခ်ဂုခ်းခေ၊ လိမိးခေလိပ်သေ၊ ဧခ်းခွင်းဂခ်၊ ဧခ်းမာ်းမုခ်း၊ ကခ်ကုပ်၊ဂခ်၊ မးမခ်းဝံ၊ မုတ်၊ မေ၊ ၂၀၁၇ တီးပၢင်တုမ်းလူင်၊ ပၢင်လူင်ခေခ်းယူ။ တၢ၊ဂေ့၊သၢင်းလွင်းယုမ်၊ယမ်၊ တင်းတိုင်း/လေးမုခ်းခေခ်း၊ ဧခ်းပၢင်ကုပ်၊ကွင်းလၢင်းလိပ်၊ လၢတ်၊တီးတွခ်း၊ ဧခ်းဂခ်ဂုခ်းခေခ်း၊ တီးဂခ်၊ ကုပ်၊ပုင်၊ဂုး၊ ထၢင်းထၢင်းခေခ်း၊ တေလံးမိးဂခ်၊တေ့၊ပုခ်းခေခ်းလး၊ လွင်းလူင်လိင်းဂုခ်လိင်း။
- လူင်လမ်းလွင်း၊ ဧခ်းခေ၊ဂခ်ဂမ်းယိခ်ခပ်၊ လိတ်းလၢင်း၊ ဧခ်းဂခ်ဂုခ်းကခ်းလွ်းလး၊ လိမ်းဂုမ်းဂုတ်းသၢင်း၊ ဧခ်းဂခ်သုခ်း၊ကွခ်လိင်းခေခ်းယူ။ ဧခ်းပိခ်တၢ၊

 - I) တၢ၊ဂခ်ယုတ်၊ခေခ်းကတ်၊ ဧခ်းကွခ်လိင်း၊ ဧခ်းယုင်၊ဂခ်ကုပ်၊ပုင်၊မုတ်၊ခေခ်းလး၊ II) တၢ၊သၢင်းလွင်းလူင်လိင်းဂုခ်လိင်း၊ လး၊ ဧခ်းလူတ်းဂုတ်းပွင်းလိင်းလိင်း၊တီးဂခ်၊ ဧခ်းလိင်း၊ ဧခ်းယပ်။

ခရီး၊ဂါခင်လွင်းလူလှ်း ဂါခင်မၢ်းမုခင်း ကခင်လမ်,လွင်း တၢ, ခပ်.ဂါခင်ဂမ်းယီခင်

ဂါခင်လူတီးဂိုင်းပွင်ငဝ်းလိုင်း ဟှံ,ဂါခင်ငိုခင်း တီး ခင်းငလး ခွဂ်း ပၢင်ကုပ်,ကူဝ်း

မိုဝ်းဟွင်းဂိုတ်းသၢင်းဂါခင်လီၤးလံး ဟွင်းပိုင်ကတ်းဂါခင်ငိုခင်း တၢ,ခါး
ယၢင်း (လူဝ်,ခမးပးလၢင်းမိုဝ်း) ယူ,ခခင်းခံ တၢ,ပိခင်လွင်းဂမ်းထီမ် ပိုင်
ဟှိတ်,တခရ, တီးမိုဝ်,ခရေ,သီ,ခခင်း ယူ,ခင်း လၢးကတ်းဂါခင်ငိုခင်း လူင်
ပွင်းလိုင်း ကခင်လွင်းယူ,ယၢမ်းလိဝ်ခင်းသေဂေး ကၢင်းဂိုတ်းလံးဟွင်းယူ,။
ဟွင်းကုပ်,ကူဝ်းတၢ, ဂါခင်ငမ်းယီခင်လိုင်းမိုဝ်းယူ, လိုဝ်.ခခင်းယၢမ်းလိဝ်
ခခင်း ခင်းပိုင်ကတ်း ဂါတ်ငိုခင်း ကခင်လွင်းပွင်းလိုင်းလွင်းယူ,ခခင်း
မီးတိုဝ်.တၢင်းခခင်းလံး တၢ, လူတ်းယွမ်း ဂိုင်းပွင်ငဝ်းလိုင်းဟှံ,ဂါခင်ငိုခင်း
ယူ,။ (ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလံးဟှိတ်,တခရ, - တၢင်းလူၤးတၢ, လူဝ်းခါးငလး
ခါးယၢင်း).

ဆေးဂါဇန်လွင်းလူလှ်း ဂါဇန်မာ်းမုခင်း ကဇန်လမ်,လွင်း တၢ, ခပ်.ဂါဇန်ဂမ်းယီခင်း

ဂါဇန်မးပုဂ်းတင်း ဂါဇန်မာ်းမီး တိုင်း/လေးမိုင်း (SEEs)

SEE ခပ် ဂျပဇန်လံးမး ငိုခင်းခပ်းတၢ,လှိုင်းမိုင်း မွဂ်း ၂၀% သေ
ပိုင်လှိုင်းမခင်းတေ. လံးခင်း ဂါဇန်ခွတ်းဂိုတ်းခွတ်းတေ.။

ယုဂ်.လပ်ပဇန် ဂါဇန်လေးပုဂ်းတင်း SEE ဂ်းတိုင်းမီးလွင်းလွင်းလှိုင်း
ဂုဇန်လှိုင်းလေး မီးလွင်းဂမ်းဂမ်ထုခင်းထီ, ခေ. လွှတ်းသၢင်းဂ်း ပံးမာ်းမီး
တီးလခင်းထၢခင်းခေ. ခိုခင်းယု,မးဂွလှ်းသေကမ်,ဂး ဂိုတ်းဂ်း ဂါဇန်မာ်းမီး
လှိုင်းမိုင်းလေး ငိုခင်းလှိုင်းထီ, ဂုဇန်မိုင်း တၢ,ပိဇန်လှိုင်းလီလှိုင်းလှိုင်း
မိုင်းခေခင်းဂေး တိုင်းခေခင်းလှိုင်းမး။

ပေးခွ်းလံး ခေးမုခင်းခေခင်းလှိုင်းထီ ဂုတီး:

Bauer. A., et al. 2018. *SEE Reform in Myanmar: The Case of Natural Resource Enterprises*. Natural Resource Governance Institute & Renaissance Institute.

အေးချမ်းသာယာရေးလမ်းညွှန်၊ အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ အခြေခံမူဝါဒ၊ လမ်းညွှန်၊ တာဝန်ခံမှု၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်

အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ အခြေခံမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်။

အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ အခြေခံမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်၊ အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်၊ အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်။

အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ အခြေခံမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်၊ အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်၊ အေးချမ်းသာယာရေးမူဝါဒ၊ အေးချမ်းသာယာရေးယူဆချက်။

ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလုံးဟိုတ်,တေရ, : လင်းမှိုင်း၊ ဖခင်းမှိုင်း ငလး လင်းခမ်း

မှိုင်းကခင်ထွေ.တိုဝ်း ပိုင်မှိုင်း ဟိုတ်,တေရ,
ဂမ်းပးခမ်းခံ. တေကမ်း,ဂံ.ကပ် လွင်းတင်း
ဂါခင်မာ်းမုခင်း ငလး; ဂါခင်ဖခင်း,ပိုင်း တီမ်းသွံ,ဝံ.
ခင်းလင်းမှိုင်းခပ်။ လွင်းတင်းထိုင်းခမ်းခံ.
တေတီမ်းသွံ,ဝံ.ခင်း ဖခင်းမှိုင်း ငလး; လင်းခမ်း
သေထွေ.တိုဝ်းဝံ.ခွည်း။

တးထိုင်.မှိုင်းဂေးယပ်. ခင်းလင်းမှိုင်း
တင်းခခေ,တး,(Cannadian)မှိုင်းပီး 1887 ခခေ.ခပ်;
ပးဝံ. လွင်းဖခင်း,ပိုင်း ငလး; လွင်းပိုင်း,ပိုင်; လာ်,လံ
ခင်းပိုခင်းတီးယူ,။ (ခင်ပးတိုင်း)
တီမ်းဝံ.တး,ပိုင်ပိုခင်း.ငပ်; ကခင်ခိုင်းခွည်း။

လင်းမှိုင်း မှိုင်းခခေ,တး, ဂါခင်သင်းလွင်းဖခင်း,ပိုင်း ငလး; လွင်းပိုင်း,ပိုင်; ဂေးဂူး လီခင်းတွခင်း

၂၄

(1) လူထွေးကမ်း,လီဂ်းလုံးဂိုင်းပိုင်သင်းဖခင်းမှိုင်းဖခင်းတုမ်း ကမ်း,ခခေ တိုင်း
ငလး; ထေးမှိုင်း ကမ်း,ခခေ ခင်းသွင်ကခင်ပးခိုဝ်ခမ်း.

ကခင်လွမ်းခင်းဂေးတေလံ; ဝံ.ခခေ.ခင်းသေ

ထွေ.တိုဝ်းဂိုင်းပိုင်သင်းဖခင်းမှိုင်းခပ်,။ ယုခင်းခခေငလး; ဖခင်းတုမ်း.

ဖခင်းဂိုတ်းကွပ်,ဖခင်းမှိုင်း. လူပိုင်လွင်းမှိုင်းခခေ,တး, ငလး; လူပိုင်လွင်းထိုင်း
တိုင်း ငလး; ထေးမှိုင်းခပ် ထင်,လံ;ကပ်ပုခင်းဖခင်းခိုဝ်---

a) ယုဂ်.မုခင်းတိုဝ်.တင်း ကခင်ဖခင်း,ပိုင်းတွခင်းတး,ဂူးမှိုင်း ခခေ,တး,
တး,မာ်းမီးလီပိုခင်း။

b) လူထွေးဂူးမုခင်းဂါခင်မုခင်းလီင်းသေ လူတ်းယွမ်း လွင်းတိုဝ်.တင်း
ကမ်း,ဖခင်း,ပိုင်းဂခေ။ ငလး;

c) ဂမ်း.ထွေးပခင်းဂါခင်ထွင်းထေး ကခင်ကမ်း,မီးကမ်း,ပိုခင်းသေ
ဂိုတ်းဂူးမှိုင်းမှိုင်းခခေ,တး, လံ;ဂုပ်.လွင်းတြးဖခင်း,ပိုင်း

(2) ဖခင်းတုမ်းငလး;လူပိုင်လွင်းမှိုင်းခခေ,တး,ခပ် ထင်,လံ;ကပ်ပုခင်းဖခင်း
ခိုဝ် ဂါခင်ဂိုတ်းဂူးခင်းထွေ.ထံ,ဖခင်း,ပိုင်း ပိုင်,တး,မခင်းထွေ.တး,
လူပိုင်လွင်းထိုင်းတိုင်း ငလး;ထေးမှိုင်းခမ်း.

မီးခိုခင်းခပ်,တး,တေကမ်း.ထံမလံ;ဂါခင်ထွင်းထေးဂူးမှိုင်း ဂူး,ဂိုင်း,ငမ်း,တင်း
ခွခင်းကခင်ဂိုင်းလံ;။ (18)

ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်း လုံးဗိုတ်,တေရ, တိုင်.တၢင်းတၢ,ခၢင်းပွတ်း ဧလ; ခၢင်းယၢင်း

တၢင်းလှိုင်းခမ်လံတၢ,ယၢမ်းလိပ်

ခင်းမိုင်းမၢခင်းခံ. ဂၢခင်လူတ်းယွမ်းလွင်းဂုမ်းဂမ်ငိုခင်းတွင်း
ဧလ; ဂၢခင်ဗီင်,ပိုင်းခိုင်ငိုခင်းတွင်းခမ်. ပေးဂိုတ်းသၢင်းဝံ.
ယူ,ယဝ်.။ ပိုင်ဗၢင်လၢင်းမိုင်း၂၀၀၈ ဂၢခင်တံမ်းဝံ.ဧလ;သင်
တၢင်းခွင်းဧလ;သင် (ခေးဗိုမ်.ထီမ်မိုင်းပီး ၂၀၁၄)ခမ်.
မခင်းပေးမီးတိုင်.တၢင်းခမ်လံ တၢ,တေခပ်.ဂိုခင်းဂိုတ်းသၢင်း
လံ;ပိုင်ငိုခင်းမို,ယူ,ယဝ်.။

လှိုင်းယီခင်းယီခင်းခံ.

- တေလုံးဂူခင်းမုခင်း ယုဂ်.မုခင်း ဂွင်းဂၢခင်
ဂၢခင်ဗီင်,ပိုင်းခိုင်ငိုခင်းတွင်း။ (တူဝ်ယၢင်း, -ခိုခင်းဧမးလီဂ်းလံး
ငိုခင်းဂမ်.ထီမ်မိုင်းလွင်းလွင်း ဂွ်းမီးဗၢင်ဂှၢင်းဗီင်,ပိုင်း။
- တွခင်းတၢ,ဂူခင်းမုခင်း တိုင်းဧလ; လေးမိုင်း ခမ်.
လှို.တိုင်းငိုခင်းဂမ်.လူလှ်းလွင်းတၢင်းသေ ဂွ်းဗီင်ခင်း
ဂွင်းဂၢခင်လုမ်းဂိုတ်းဂၢခင်တူင်,ဂူခင်း။
- လှိုင်းမီးဂၢခင်လီဂ်,ဧဗေခွခင်း,ခွင်းခွင်ငဝ်းတိုခင်း ထိုင်
တိုင်းဧလ;လေးမိုင်း။
- ဂၢခင်ဂူခင်းမုခင်း တိုင်း. လေးမိုင်း ဧလ;
ဗူလှ်းထီမ်လူလှ်းခင်းတူင်, တၢ,ခင်းဂၢခင်ဂေး, သၢင်းပံး
ပလှ်,လှ်, လူလှ်းလံးခံ.လံး ဂၢခင်ကုပ်.ပိုင်, ဧလ;
ဂၢခင်လီဂ်,ဧဗေငိုခင်းလှို.လံး။
- ဂွ်းလှိုဝ်ပခင်ငိုခင်းဂမ်.ထီမ်ခိုင်ဂွင်ခေးဂၢခင်လှိုဂၢခင်ခမ်.။
မူခင်းခမ်, - ဂူခင်းထူပီးဗေးသဗေ,ဝု.။
ဂူခင်းခမ်,တၢမ်း,လွင်းခွင်.ခမ် (ပၢင်တိုဂ်း)လှိုင်းခံ.။

ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေမှု လမ်းညွှန်၊ တစ်ရပ် တိုင်.တောင်းတု၊ခမ်းပွတ်း လေး၊ ခမ်းယမ်း

တိုင်.တောင်းတု၊ခမ်းယမ်း

- မူခမ်းမေးလမ်းမိုင်း တွဲခမ်း AZ တု၊ တေပီခမ်း
ခမ်းခမ်းထီမ်တေ၊ခမ်းထီးခမ်းတီးလိခမ်း လေး၊
ခွင်းခွင်ငဝ်းတိုခမ်း။
- တွဲခမ်းတု၊တိုင်း လေး၊ လေးမိုင်း တေထွ်.တိုင်းလံး၊
ခွဲခမ်းခွဲခမ်းခမ်း လေး၊ ခွဲခမ်းခွဲခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်း
လွင်ပွင်းထိုင်းမိုင်းဂွမ်းတုမ်း
တေလေးတမ်းဝင်းပခမ်းယမ်း။
- ဂွမ်းမူခမ်း ဂွမ်းခမ်းခမ်း ပံးယု၊လီ လေး၊ ပံးပလု၊လု၊
ခွဲခမ်းထိုင်းလေးလေးမိုင်း ဂွမ်းထိုင်းခမ်း
တု၊ခမ်းခမ်းခမ်း။
- ဂျေ၊သင်း၊ ပာင်လှိုင်းတင်း၊
လွင်ပွင်းထိုင်းထမ်းသမ်း (ပိုခမ်းတီး)
 - ခပ်.ဂိုင်းဂိုင်းသင်းဂိုင်းပီခမ်းမေး ပိုင်ခွင့်ခွဲခမ်း ထမ်းဝင်း၊
ထမ်းခွဲခမ်း၊ ထမ်းခမ်း။
 - တွဲခမ်းတု၊တေခွဲခမ်းထီမ်တင်းလွင်၊ လွင်ပွင်းထိုင်း
ခွဲခမ်းထိုင်းခမ်း
ခွဲခမ်းထိုင်းထိုင်းခွဲခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်းခမ်း
ထမ်းထီမ်ခွဲခမ်းလေးယု၊။

ရှုပ်ရှုပ်; လွင်းတင်း လွှမ်းမိုးမခန်း

- ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလုံးဗိုတ်,တရု,ခေ. လုံးဝံ.ပိခင်ပိုင်လူင်မခင်း
သေ ကုပ်,ကုပ်:တၢ,တေသင်းမး ယူင်.ပိုင်ဗိုတ်,တရု,
တၢ,လုံ.လုံး ကခင်ခင်း၊ သင်းလွင်းတင်,ဂုခင်းဗွမ်းဂူမ်း၊
ဂူခင်းမုခင်းလင်းပိုင်ခွခင်း,ကခင်မခင်းငမ်, ငလး ဂါခင်လိဂ်,
ငဗေငိုခင်းခွခင်း။
- ဂါခင်ကုပ်,ကုပ်: ခင်းခင်း.ဂါခင်ငမ်းယိခင် ခိုင်ဂါခင်လိဂ်,ငဗေ
ငိုခင်းခွခင်း,ခခင်း. ဂ်.လုံး တိုင်းသို,ဂိုင်းပင်းလုံခိုင်
ခိုင်းခွင်ငင်း တိုခင်းယဝ်။ မခင်းလွင်,ဂါခင်ခင်းလုံဂါခင်းခွင်ခိုင်
ဂါခင်ဂိုင်းခွခင်း, ဂိုင်းမီးလွင်းဂုခင်း ဂိုင်း ခိုင်-(ခိုင်းပိုင်,၊
ခွခင်း,ခိုင်းဂုခင်း, ငလး ခွခင်း,ငိုခင်းခင်း၊ ခွခင်း,ဂါးလုံမ်း
ငတ,ဂါးလုံင်းခင်း...) ငလး ဂါခင်ခပ်.ဂိုခင်းခိုင်
ဂါခင်လိဂ်,ငဗေငိုခင်းခွခင်း, ပးယူ,။
- ပိုင်ဗှာင်လင်းမိုင်း၇၀၀၈ ကခင်တိမ်းဝံ.ငလးသင် တၢင်းခွင်း
ငလးသင် (ခေးဗိုမ်းထိမ်းမိုင်းပီး ၇၀၁၄)ခခင်း မခင်းပေး
မီးတိုင်.တၢင်းခခင်းလုံ တၢ,တေခပ်.ဂိုခင်းဂိုတ်းသင်း
လုံးပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလုံးမို,တၢ,ခါင်းပွတ်းလုံးယူ,။
တွခင်းတၢ,ခါင်းယၢင်းငတ. လူင်,လုံး ကုပ်,ကုပ်:ထိင်းယူ,။
- ပိုင်ဂါခင်ငိုခင်းလုံးဗိုတ်,တရုခေ. ထၢင်းပိခင်လုံးတၢင်း
ကခင်သင်းလုံး ဂါခင်မခင်းမီးဂူမ်း ငလး တိုင်,ဂုခင်းဗွမ်းဂူမ်း
ကခင်လမ်းလွင်းတွခင်းတၢ, ခင်း.ဂါခင်ငမ်းယိခင်း။

တွဲခင်းဖိုဂ်းလီခင်း,

ကခင်း.

1

ဖိုခင်း.တူဂ်းခိုခင်း ခရးလိဂ်းလမ်း,လွင်း; ဂပ်းဂံ,လူဂ်း; ဂခင်း
မဂ်းမုခင်းငလး; ခဂ်းဂခင်းငမ်းယီခင်း။

ကခင်း.

2

ဂခင်းကုပ်,ကူဂ်း ပီခင်းလုမ်း

မိဂ်းသီခင်း ခရးဂခင်းပိုင်ဂခင်းငခင်းလံးဖိုဂ်း,တငရ, ငလး;
ပိုင်တီတီးလွိုင်.ဂိုဝ် ခင်း.လောင်းသွဲ,ဂိုင်းခင်းပးခင်း လိဂ်းဂူမ်း;
မခင်းယီခင်းမိုင်းဂူမ်းတုမ်း။